

СЕКЦІЯ 6

АУДИТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 657

Антонюк О.Р.
к.е.н., доцент
доцент кафедри обліку і аудиту
Національний університет водного господарства
та природокористування
м. Рівне, Україна

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ (ВІДМІННИХ ВІД АУДИТУ)

В останні роки в Україні продовжуються тенденції переходу від обов'язкового та ініціативного аудиту в бік консультативної діяльності та інших аудиторських послуг (супутніх послуг, узгоджених процедур та інших послуг). Така зміна в структурі діяльності неминує викликає питання, пов'язанні з визначенням принципів надання таких послуг, організаційними та методичними аспектами їх виконання у взаємозв'язку з якістю. Причому якість надання інших послуг професійної аудиторської діяльності (відмінних від аудиту), на наше переконання, впливає на ефективність діяльності аудиторської фірми, конкурентні можливості у пропонуванні ширшого спектру аудиторських послуг.

Відносно нетривалий період існування аудиту порівняно зі світовою історією є однією з причин недостатнього теоретичного та наукового обґрунтування поняття «якість аудиторських послуг». В контексті аудиторської перевірки «Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг» визначають «якість аудиту» як політику та процедури, прийняті суб'єктом аудиторської діяльності, що призначені надати обґрунтовану впевненість в тому, що суб'єкт аудиторської діяльності та його персонал дотримуються професійних стандартів, законодавчих та нормативних вимог, що регулюють аудиторську діяльність, задовольняє потреби користувачів.

Аудиторська фірма здійснює перевірку контролю якості інших послуг у випадках, коли вони відповідають критеріям оцінки для визначення необхідності проведення перевірки контролю якості аудиторських послуг, встановлених фірмою. До таких критеріїв, відповідно до «Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг» [1] (затв. рішенням АПУ 27.09.2007 р., № 182/4) зокрема належать:

- ✓ характер аудиторської послуги та ступінь, до якої вона привертає увагу суспільства;
- ✓ ідентифікація незвичайних обставин і ризиків аудиторської послуги;
- ✓ наявність законодавчих або нормативних вимог щодо обов'язковості впровадження контролю якості конкретних аудиторських послуг.

Існуюча концепція системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні містить наступні розділи:

- організація системи забезпечення якості аудиторських послуг;
- заходи впровадження та функціонування системи забезпечення якості аудиторських послуг;
- зовнішні перевірки систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів.

Даною концепцією задекларовані основні принципи та порядок функціонування системи забезпечення якості аудиторських послуг:

- система забезпечення якості є незалежною від аудиторських фірм і аудиторів, які контролюються;
- система забезпечення якості є складовою системи суспільного нагляду.

Контроль якості аудиторських послуг можна розділити на:

- внутрішній, що забезпечує суб'єкт аудиторської діяльності;
- зовнішній контроль, що передбачає постійний нагляд за діяльністю суб'єктів аудиторської діяльності.

Як зазначено в «Положенні з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг» перевірка контролю якості виконання завдання має здійснюватись для виконання таких завдань:

- а) завдання з обов'язкового аудиту;
- б) інші завдання з аудиту та огляду фінансової звітності;
- в) завдання з надання впевненості;
- г) завдання з супутніх послуг.

Як бачимо, спектр послуг «інші аудиторські послуги», який досить широко представлений в практичній діяльності аудиторів не підпадає під підстави контролю якості, проте законодавча вимога та вимоги стандартів аудиту вказують на те, що аудитори мають надавати послуги відповідно загальним вимогам до їх якості. Якщо вимоги до якості аудиту чітко встановлені, то вимоги до надання інших видів аудиторської діяльності не визначні взагалі або лише частково, - на рівні стандартів з регламентації супутніх послуг та окремих завдань з надання впевненості. Відсутність стандартів аудиторської діяльності з інших послуг також проектується і на проблему їх якісного надання.

Проблематику встановлення засад та принципів організації контролю якості аудиторських послуг слід розпочати з визначення сутності якості аудиторських послуг. Аналіз наукової та фахової літератури за вказаним

питанням свідчить, що дефініція «якість» переважно застосовується в контексті «якість аудиту», рідше – щодо аудиторських послуг, а інколи має місце ототожнення - під якістю аудиторських послуг розуміють якість аудиту. Думки науковців та фахівців не містять однастайності, водночас не мають і суттєвих протиріч. Аналіз дефініцій визначення поняття «якість» в контексті аудиторської діяльності дозволяє виділити наступні ключові узагальнення: якість аудиторських послуг (зокрема якість аудиту) визначається його відповідністю вимогам аудиторських стандартів та інших нормативних документів; якісна аудиторська послуга володіє набором характеристик, які відповідають критеріям задоволення потреб користувачів цієї послуги.

У зв'язку з цим, постає проблема ідентифікації та встановлення таких характеристик на рівні кожної аудиторської послуги, що може мати прояв на рівні теоретичних, методологічних та організаційних якостей. В свою чергу, якість надання аудиторських послуг залежить від кваліфікації та професійних знань аудитора. Пам'ятаючи, що аудиторська діяльність – це є підприємницька діяльність з теоретичних позицій якість розглядається в контексті послуги, при наданні якої важливий рівень обслуговування. Виходячи з цього, саме вирішення питань, пов'язаних з підвищенням якісного рівня аудиторських послуг дозволить зміцнити престиж самої професії і ступінь довіри до інформації в процесі виконання різних послуг. Зважаючи на варіативність аудиторських послуг за змістом, предметом, метою, принципами виконання, підсумковими документами та користувачами можна стверджувати і про наявність як спільних, так і різних критеріїв якості аудиторських послуг, а отже і на можливість використання термінологічного апарату рівнів «якість аудиту», «якість завдань з надання впевненості», якість «супутніх послуг», якість «консультаційних послуг», тобто у розрізі основних кваліфікаційних груп аудиторських послуг, встановлених АПУ.

Ми переконані, що якість визначається сукупністю притаманних рис і характеристик, що надають їм можливість задовольняти потреби, які вже визначені чи очікуються споживачем таких послуг. Таким чином, забезпечення гарантій якості супутніх та інших професійних аудиторських послуг має відбуватись на основі концепції, що визначить теоретичне забезпечення контролю якості роботи аудиторів (аудиторських фірм) при виконання супутніх та інших послуг професійної аудиторської діяльності у взаємозв'язку з регулюванням професійних аудиторських послуг в Україні, відмінних від завдань з надання впевненості та супутніх послуг.

Основною метою подальшого розвитку аудиторської діяльності в Україні є гармонізація законодавства та нормативно-правових актів у сфері аудиторської діяльності відповідно до міжнародної практики. Без перебільшення – питання контролю якості аудиторських послуг є ключовими у даному напрямку. Подальший розвиток системи аудиторських послуг також вимагає коригування обсягу та змістового наповнення елементів регулювання з боку професійних організацій та саморегулювання аудиторської діяльності, зокрема – щодо забезпечення якості аудиторських послуг в сучасних умовах.

Список використаних інформаційних джерел

1. «Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг» (затв. рішенням АПУ 27.09.2007 р., № 182/4. [Електронний ресурс].- Режим доступу до рес.: <http://apu.com.ua>

УДК 339.9(634.0.61)

Баиштова М.О.

аспірант

напрям підготовки

*«Економіка природокористування та охорони
навколишнього природного середовища»*

*ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»*

м. Київ, Україна

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Двигуном процесу глобалізації є модернізація і перехід світової економіки, насамперед промислово розвинених країн, до нового технологічного укладу, який поряд з якісним оновленням технологічної бази, підвищенням ефективності виробництва та конкурентоспроможності економіки покликаний забезпечити поліпшення якості життя і середовища проживання. За кордоном цей перехід реалізує економічна політика «зеленого» зростання, офіційно прийнята Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у 2009 р. в якості стратегічного напрямку розвитку всіх її членів на довгострокову (до 2030 р.) і більш віддалену (до 2050 р.) перспективу [3].

Останніми десятиліттями настало усвідомлення необхідності докорінної зміни економічних принципів у напрямі врахування екологічного чинника. Із позицій економічної теорії має бути розроблена нова, більш ефективна модель, обумовлена необхідністю прийняття макроекологічної парадигми: економіка повинна функціонувати в межах законів економіки природи.

Незважаючи на високу актуальність проблеми, на сьогодні недостатньо досліджень, присвячених проблемам формування ефективних інструментів екологічного управління, до яких належить і екологічний менеджмент, який спрямований на організацію ефективної природоохоронної діяльності об'єкта економічної діяльності.

Важливу роль у процесах функціонування екологічного менеджменту відіграє екологічний аудит. В умовах переходу економіки на нові методи господарювання він виконує низку важливих функцій, які охоплюють реструктуризацію виробництва, процеси приватизації, створення екологічно